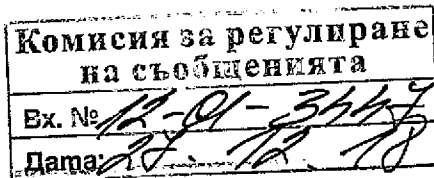

ДО
Г-Н ИВАН ДИМИТРОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА
СЪОБЩЕНИЯТА

ЧЛЕНОВЕТЕ НА КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА
СЪОБЩЕНИЯТА

КОМИСИЯТА ЗА
РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА
ул. „Гурко“ № 6, гр. София 1000

ОТ
„ТЕЛЕНОР БЪЛГАРИЯ“ ЕАД, ЕИК 130460283,
жк. „Младост“ 4, „Бизнес Парк Младост“ сгр. 6,
София, 1766

Относно: Процедура за обществено обсъждане на проект на Решение за приемане на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър

УВАЖАЕМИ Г-Н ДИМИТРОВ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ЧЛЕНОВЕ НА КОМИСИЯТА ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА СЪОБЩЕНИЯТА,

Във връзка с Решение № 496 от 23.11.2018 г. на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/Комисията), с което се открива процедура за обществено обсъждане на проект на Решение за приемане на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър (Политиката), „Теленор България“ ЕАД (Теленор) представя на Вашето внимание своето становище.

Принципна позиция

Политиката е един от основните инструменти за постигане на високо ниво на прозрачност и предвидимост при управлението на спектъра. Тя поставя основните цели и задачи, които КРС си поставя при организацията и управлението на спектъра в страната. Една от основните функции на КРС е да осигури ефективното и ефикасно използване на този ограничен ресурс за нуждите на развитието на телеком индустрията, в т.ч. за разгръщането на мрежи от ново поколение, внедряването и предоставянето на нови и още по-добри услуги за потребителите, както и за обезпечаването на националната сигурност.

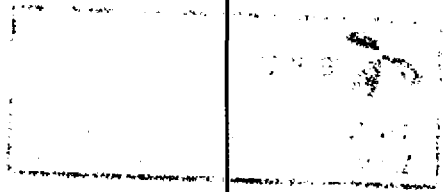
Ценова политика

Навлизащите нови технологии като 5G, увеличаващото се предлагане на безжични широколентови услуги и респективно нарастващото търсене на все по-високи скорости за пренос на данни и по-качествени услуги, обуславят необходимостта от развитие на мрежите от страна на предприятията, участващи на пазара на електронни съобщения.

В последните години Теленор многократно е подчертавало, че един от основните фактори, които препятстват развитието на нови технологии, е високата цена за придобиване на радиочестотен ресурс. Прекомерно високите такси генерират значителна финансова тежест за предприятията, а тенденцията на спадащо ARPU (среден приход на абонат на мобилни услуги) допълнително ограничава възможностите за инвестиции.

Предвид обективната необходимост в близко бъдеще от оптимизация и развитието на 4G и особено на 5G мрежовата свързаност, Теленор приветства изразеното от КРС намерение за въвеждане на по-ниски и справедливи такси за придобиване и използване на спектъра. В тази връзка, за пореден път бихме искали да подчертаем, че е необходимо намаление както на еднократните такси, така и на годишните такива във всички обхвати.

Цените следва да отразяват реалната стойност на отделните обхвати и да позволяват систематично, прозрачно, логично и предвидимо планиране на инвестициите в спектър и мрежи, които

Handwritten text or scribbles, possibly a signature or initials, located in the middle right section of the page.

по своя характер са значителни. Конкретните стойности, както в редица случаи сме споделяли с Комисията, следва да са в рамките на средните стойности за Европейския съюз (в съответствие с многократно представяните в рамките на предходни обсъждания бенчмарк стойности).

Ефективно и ефикасно използване на спектъра

За инвестирането в нови мрежи и технологии операторите се нуждаят от една стабилна и сигурна регулаторна среда, която включва, наред с всичко останало, осигуряване на ефективно и ефикасно използване на спектъра и предвидимост при разпределянето на спектъра.

Теленор изцяло споделя позицията, изразена в Политиката, че се наблюдава неефективно използване на предоставен спектър в част от най-важните обхвати за развитие на мрежите (напр.: 700 MHz, 800 MHz, 1800 MHz, 2600 MHz, 3500 MHz), което се дължи на ненавременен плащане за предоставен спектър, неефективно използване, блокиране от административни органи, т.н. В тази връзка намираме за изключително важно предприемането на всички законосъобразни възможности за освобождаване и разпределяне на неефективно или неефикасно използван или блокиран ресурс във всички обхвати, необходими за въвеждане на нови технологии.

Изразените в този смисъл намерения от страна на КРС в Политиката са положителна стъпка и Теленор подкрепя иницирането на действия в тази насока.

В този смисъл е и изразеното от КРС в проекта на Регулаторна политика становище по отношение на спектъра в 1800 MHz¹. КРС сама посочва, че по отношение на спектър, който е блокиран или чрез който не се предоставят ефикасно и ефективно услуги на множество абонати (така например, в проекта на Политиката изрично се посочва, че броят на абонатите на някои предприятия, сравнен на базата на 1 MHz ползван ресурс е много по-нисък от този на останалите) следва да се предприемат действия за освобождаването му. Теленор оценява тази позиция и подкрепя намеренията на регулатора за предприемане на действия, с които да осигури ефективно използване на радиочестотния спектър както в този, така и във всички останали обхвати.

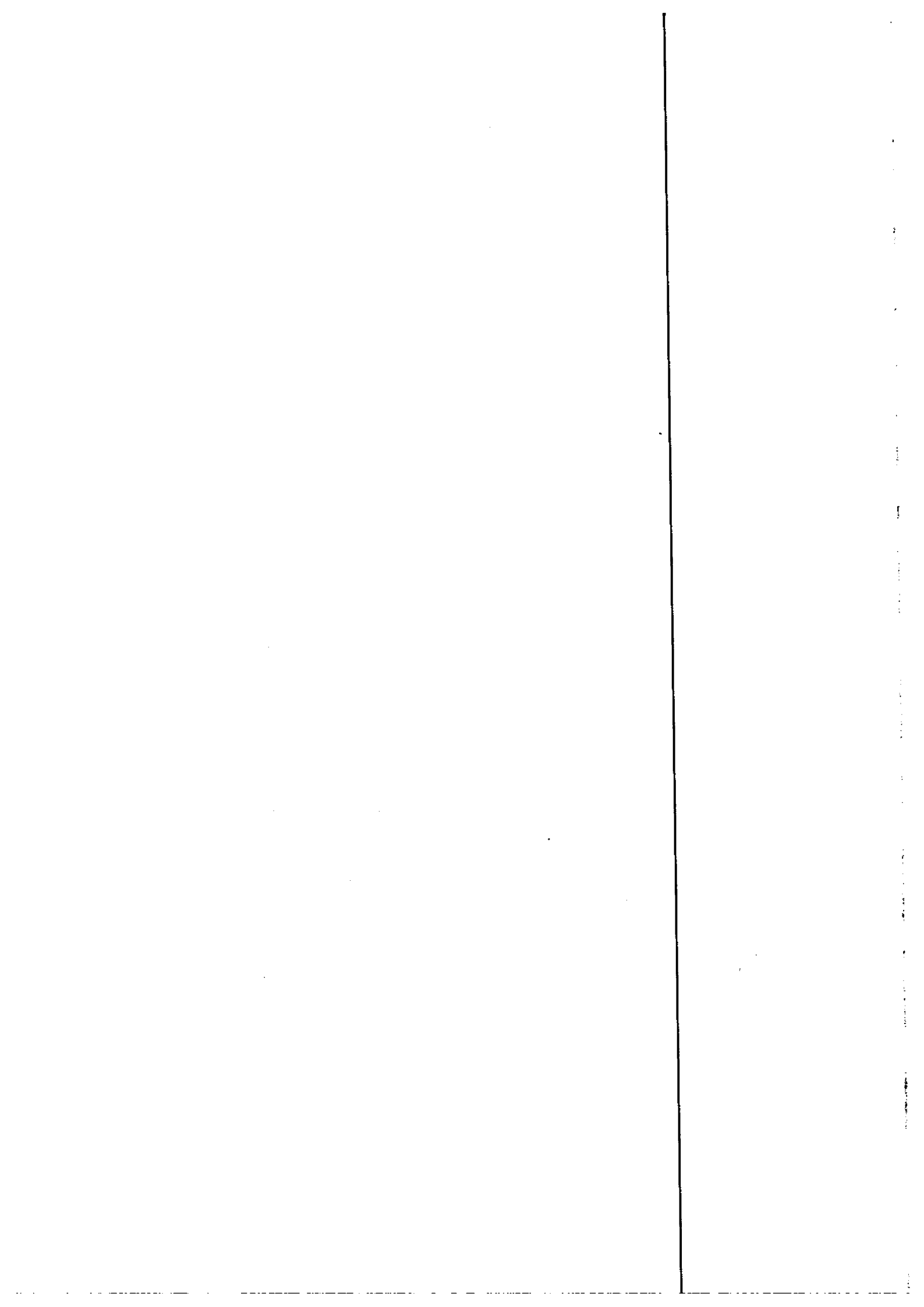
Законът за електронните съобщения предвижда редица хипотези за прекратяване на действието на вече издадени разрешения за ползване на радиочестотен спектър, вкл. отнемане на издадени разрешения при неспазване на поети от предприятията задължения или при установени системни нарушения на едно и също условие от издадени разрешения за ползване на предоставен индивидуално определен ограничен ресурс (например: нарушения на задълженията за осигуряване на определен процент мрежово покритие по население, които се залагат в разрешенията за ползване на КРС), поради което е целесъобразно да се извърши внимателен анализ и преценка за тяхната приложимост по отношение на предприятия, които не ползват ефективно/ефикасно ресурса, съответно да се пристъпи към прилагане на предвидените в закона мерки.

По отношение на обхвата 700 MHz Теленор подкрепя намеренията на КРС и счита, че регулаторът трябва да започне възможно най-скоро конкретни действия за изменението на Техническите изисквания за работа на наземни мрежи, позволяващи предоставянето на електронни съобщителни услуги, съответно Тарифата за таксите.

Последното е в унисон с приетото от Министерски съвет Решение на МС № 887 от 6 декември 2018 година за приемане на Национална пътна карта за изпълнение на задълженията на Република България по Решение (ЕС) 2017/899 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. за използването на радиочестотна лента 470-790 MHz в Съюза („Национална пътна карта“). В тази връзка КРС следва да си постави за цел стриктното спазване на заложените в Националната пътна карта срокове, за да осигури предвидимост за целия сектор.

По отношение на обхвата 800 MHz Теленор застъпва становището на КРС, че спектърът в момента е крайно недостатъчен за предприятията и са необходими поне 2x10 MHz за едно предприятие от този обхват. Ето защо, Теленор счита, че е абсолютно наложително да се предприемат, колкото се може по-скоро, действия за освобождаването на обхват 800 MHz за граждански нужди, в т.ч. за предприемане на действия, свързани с издаване на временни разрешения за ползване на радиочестотен спектър за провеждане на съвместни тестове, след постигане на споразумение между Министерството на отбраната и мобилните предприятия и предоставяне на радиочестотни ленти 811-

¹ Стр. 13 от проект на Решение за приемане на Регулаторна политика за управление на радиочестотния спектър, публикуван тук: http://www.crc.bg/files/bg/Reshenie_Policy_2018_zasedanie_23112018_28.11.2018.pdf

821 MHz и 852-862 MHz на предприятията, при условие че се докаже липса на смущения в работата на военното радио оборудване.

На следващо място, подкрепяме и заявените намерения за предприемане на действия за изменение на Техническите изисквания за работа на наземни мрежи, позволяващи предоставяне на електронни съобщителни услуги, с оглед създаване на условия за въвеждане на 5G мрежи в България в обхвата 3.6 GHz.

Не на последно място, Теленор подкрепя заявените ангажименти за изменение на релевантните подзаконовни нормативни актове за постигането на поставените с Политиката задачи, в т.ч. поетите ангажименти за предоставяне на честотен ресурс от останалите обхвати, в т.ч. 1500 MHz и 26 GHz.

Предвид всичко изложено, Теленор приветства позицията на регулатора в нейната цялост и споделя очертаните в Политиката цели и задачи за развитие на сектора и управление на радиочестотния спектър. Теленор подкрепя заложените в Политиката ангажименти и насърчава Комисията да положи всички възможни усилия те да бъдат изцяло спазени.

Независимо от предходното, долу ще откриете няколко предложения, които смятаме, че следва да намерят място в Политиката, за бъде постигната в пълна степен целта на този стратегически документ, осигуряващ прозрачност и предвидимост за всички участници на пазара.

Предложения за промени

Посочване на конкретни стъпки и действия, които ще бъдат предприети от КРС и конкретни срокове за тяхното осъществяване

Както вече посочихме, Теленор подкрепя намеренията на КРС за предприемане на действия за освобождаване и предоставяне на радиочестотен спектър в различните обхвати, изменение на подзаконовни нормативни актове и други (подробно описани в т. VII от проекта на Политиката и на съответните места в текста на проекта), имащи за цел по-ефективното управление на спектъра.

В същото време намираме за необходимо Политиката да включва много по-ясно и еднозначно описание на конкретните действия, които ще бъдат предприети във връзка с всеки един от поетите от Комисията ангажименти. Към настоящия момент Политиката изглежда **абстрактна, недостатъчно прозрачна по отношение на това какви точно действия ще извърши КРС, за да постигне всяка от заложените задачи.**

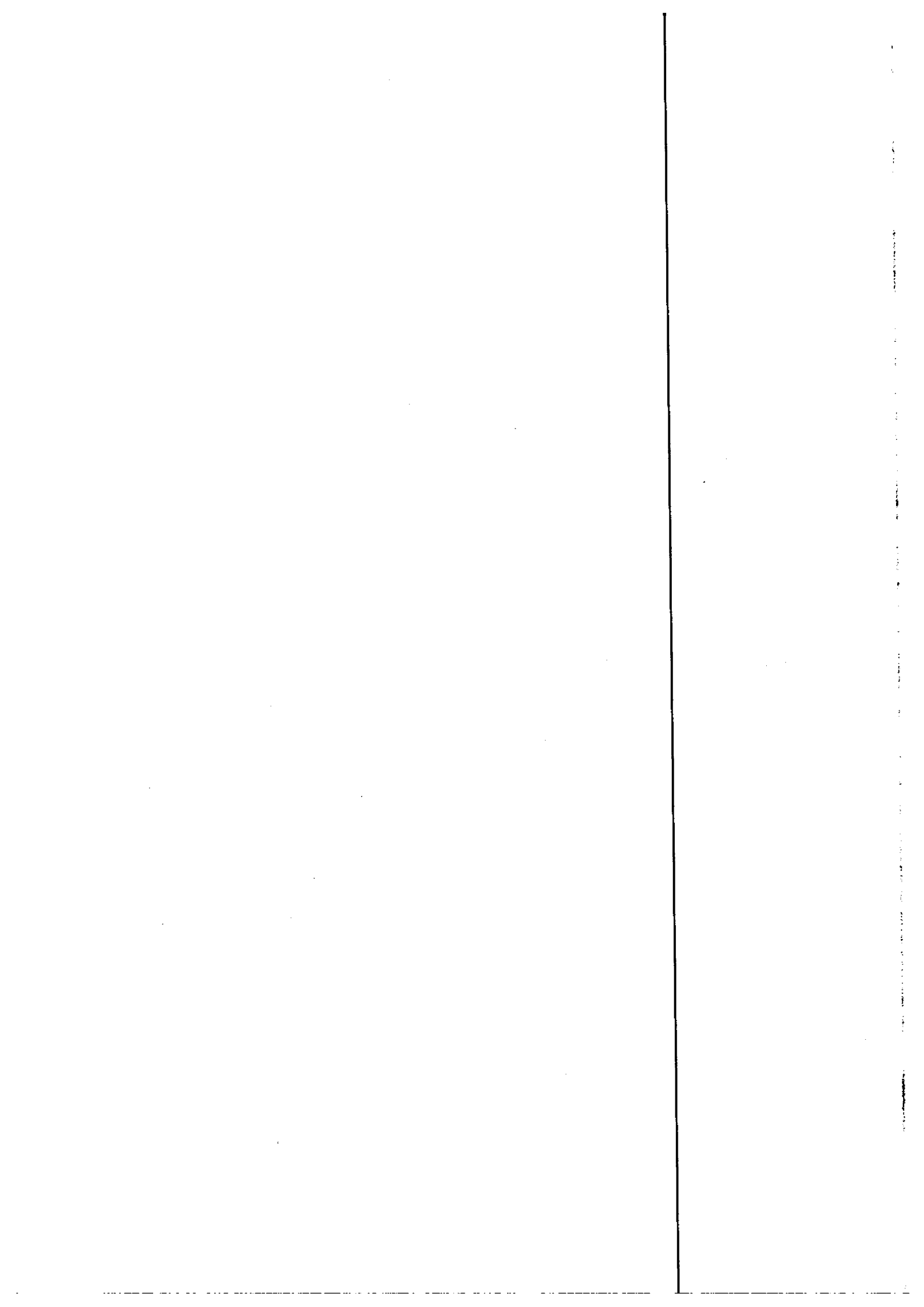
В непосредствена връзка с предходното е и **липсата на конкретни срокове за предприемане на тези действия.** Липсата на ясна времева рамка лишава документа от реална практическа стойност, тъй като не успява да спомогне за постигането на предвидимост, прозрачност и в крайна сметка – да допринесе за ефективното управление на спектъра.

Така например, КРС изрично поема ангажимент, че ще предприеме действия за предоставяне на честотен ресурс от обхвати 1427-1517 MHz, 2.6 GHz, 3.6 GHz и др., но без да посочва какви точно ще са тези действия и каква ще е тяхната поредност (напр. инициране на обществени консултации, подготовка за провеждане на състезателни процедури за разпределяне на свободни честоти, т.н.) или кога ще се случи това (напр. чрез посочването на конкретни срокове – до 6 месеца/1 година от приемането на Политиката, след подаването на заявления от желаещите оператори, т.н.; или чрез посочването на някакъв индикативен краен срок – напр. до края на 2020 г. и т.н.).

По същия начин се подхожда и по отношение на обхват 1800 MHz. В Политиката се посочва, че ще бъдат предприети действия за осигуряване на ефективно използване на радиочестотния спектър в обхват 1800 MHz с оглед констатираното неефективно използване на предоставения в този обхват ресурс. Комисията обаче не посочва какви ще бъдат тези действия – напр. започване на регулярни проверки за спазването на условията на издадените разрешения, респективно отнемане на разрешения, и в какъв срок ще започне такива действия – напр. незабавно, след 6 месеца, след приемане на Европейския кодекс за електронни съобщения, след изменение на Националния план за разпределение на радиочестотния спектър, т.н.

С малки изключения, в проекта на Политиката този подход се повтаря спрямо почти всички поети от КРС ангажименти по т. VII от проекта.

Това контрастира ярко на наскоро приетата Национална пътна карта, в която се: 1) поставят ясни времеви рамки за освобождаването на ресурса в обхват 700 MHz, неговото разпределение и

осъществяването на останалите необходимите действия за тази цел, и 2) посочват конкретните стъпки и действия, които следва да бъдат извършени за постигането на целта.

Позицията ни е, че именно този подход заслужава внимание и следва да бъде приложен към Политиката, тъй като че само по този начин могат да бъдат постигнати основните цели на Политиката – прозрачност и предвидимост на държавната политика за управление на спектъра.

В този ред на мисли бихме искали да насочим вниманието на Комисията и към Методологията за стратегическо планиране в Република България, одобрена от Съвета за административната реформа към Министерски съвет² (Методологията), която е препоръчително да се ползва като основа при разработването на Политиката. Методологията разписва основните принципи при изготвяне на стратегически документи (каквато е Политиката) от органите на изпълнителната власт (като структура и основни елементи на съдържанието на стратегическите документи). Така например, Методологията препоръчва следната основна структура за националните стратегии:

- 1) анализ на състоянието на сектора;
- 2) визия за развитието на сектора;
- 3) водещи принципи при изпълнение на стратегията;

4) стратегически цели на секторната политика – „Стратегическите цели трябва да имат ясна и точна формулировка, която да е разбираема от неексперти в дадена област“ и „Стратегическите цели отразяват крайния ефект за обществото, резултат от провежданата политика“;

5) дейности за постигане на целите. В Методологията изрично се посочва, че: „В стратегията за развитие на даден сектор се посочва начинът, по който ще бъдат постигнати целите на развитието. Поради това е необходимо да се определят дейностите, свързани с постигането на всяка отделна цел. За да бъде възможно наблюдението върху изпълнението на дейностите, е необходимо да се определят измерители на изпълнението (индикатори), чрез които да се проследява напредъка за определен период от време в хода на изпълнението на задачите“;

6) очаквани резултати от изпълнението на предвидените дейности³ – „Резултатите показват промяната в състоянието на засегнатите от политиката преди и след нейното изпълнение, както и последициите от тази промяна спрямо обществото като цяло“.

В сравнение с горното, към настоящия момент Политиката (с някои изключения) има по-скоро абстрактен характер, като в голямата си част поставя цели (ангажменти/задачи), но не посочва конкретните дейности (действия) за постигане на тези цели, резултатите, които се преследват и кога се очаква да бъдат осъществени тези дейности.

Предвид изложеното, Теленор апелира за следните промени в Политиката, съобразени с принципите, изложени дотук, а именно: 1) включването на конкретни стъпки и действия, които ще бъдат предприети от КРС за всеки от ангажиментите, поети в Политиката; и 2) посочване най-малко на индикативен краен срок за тяхното осъществяване. Това ще внесе по-голяма яснота за операторите за бъдещото им стратегическо развитие, за планиране на изграждането на мрежи от ново поколение и за подобряването и внедряването на нови услуги.

Координация на институционално ниво и с участниците на пазара

² Налична на Портала за обществени консултации тук: <http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&id=90>

³ Във връзка с Политиката бихме могли да очертаем неизчерпателно част от очакваните резултати за сектора и потребителите от изпълнението на някои дейности (т.е. социо-икономическите ползи, които могат да бъдат включени в Политиката):

- пренасочването на дигиталните дивиденди (DD1) към мобилните услуги ще даде реално отражение върху икономиката чрез увеличаване покритието на широколентовите мобилни мрежи, както и върху качеството на услугите за мобилни данни, по отношение на надеждността и скоростта;
- освобождаването на ресурса в 800MHz се очаква да генерира 119 милиарда € постепенно нарастващ БВП през периода от 2012-2020, като също така ще създаде 156 000 нови работни места в района на ЕС (по данни на GSM Association (GSMA), в анализа Социално-икономическите ползи от Дигиталния дивидент: https://www.ctu.cz/sites/default/files/obsah/decac2016/5.d.guergouiev_prague_presentation_v2.pdf);
- дигитализацията на продуктите и услугите може да добави повече от 110 милиарда € приходи за индустрията всяка година в Европа през периода от 2016-2020 г. (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0180#footnote3>);
- допълнителен държавен приход: разпределението на свободния спектър ще донесе стотици милиони лева в държавния бюджет.

10

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

В допълнение към горното, като слабост на Политиката отчитаме и липсата на ясни и конкретни ангажименти за осъществяването на по-задълбочена координация и сътрудничество между КРС и останалите компетентни административни органи, доколкото Комисията не би могла да инициира самостоятелно и не е компетентна да извърши всички необходими действия за освобождаване на спектъра.

Позицията на Теленор е, че залагането на подобни ангажименти в Политиката би способствало за установяването на по-голяма предвидимост и сигурност, респективно за постигането на ефективно управление на спектъра – особено в контекста на съществуващите от години затруднения в обхватите 700 MHz, 800 MHz и 1800 MHz. Считаме, че наличието на ясни ангажименти за координиране и сътрудничество ще стимулира допълнително процеса по освобождаване на спектъра и в крайна сметка ще допринесе за ефективното управление на спектъра (напр. наличието на ангажименти за по-задълбочено и тясно сътрудничество между КРС, Министерство на отбраната, Министерството на финансите и участниците на пазара във връзка с обхватите 700 и 800 MHz би могло да има положителен ефект за по-бързото освобождаване на спектъра в тези обхвати).

Разписването на ясни ангажименти за координация и сътрудничество между КРС и участниците на пазара също би имало позитивно влияние върху сектора (напр. ангажименти за сформирани на работни групи, срещи, публични обсъждания между Комисията, операторите и други компетентни органи, на които да се обсъждат възможните действия и да се изясняват проблемните за сектора въпроси). Така би било възможно да се постигне повече предвидимост и прозрачност за целия сектор, респективно ще се насърчи по-бързото и ефективно разрешаване на важни въпроси за индустрията.

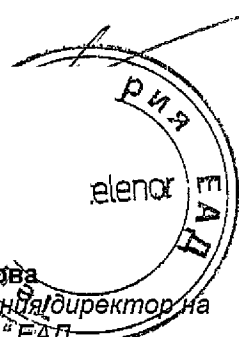
Предвид горното, Теленор намира за необходимо да се предвидят ясни ангажименти за осъществяването на ефективна и ползотворна координация между компетентните органи, които да способстват за освобождаването на спектъра за граждански нужди като един от основните елементи в процеса на управление на радиочестотния спектър.

Обобщение

В обобщение, Теленор приветства позицията на регулатора в нейната цялост и подкрепя ангажиментите, които КРС поема за развитие на сектора и управление на радиочестотния спектър.

За постигането на възможно най-ползотворни резултати Теленор е на позиция, че в Политиката следва да се предвидят още: 1) включването на детайлно описание на конкретните действия, които ще бъдат предприети за постигане на поетите ангажименти; 2) посочване на конкретни срокове за осъществяването на тези действия; и 3) поемане на ясен ангажимент за осъществяването на по-задълбочена и тясна координация и сътрудничество между КРС, другите компетентни административни органи и/или участниците на пазара.

С уважение,

Милена Телбузова
Пълномощник на Изпълнителния директор на
„Теленор България“ ЕАД

Заличено на
основание чл. 5 от
Регламент (ЕС)
2016/679

1951